

روش مطالعه‌ی املا

امیر حسین هاشمی

دبیر و کارشناس زبان و ادبیات فارسی

زبان و ادبیات فارسی بدون شک از مهم‌ترین درس‌های عمومی در آزمون سراسری است. در مورد اهمیت این درس، علاوه بر دارا بودن بالاترین ضریب در بین درس‌های آزمون عمومی (ضریب ۴) می‌توان به تنوع مباحث و موضوعاتی که در قالب ۲۵ پرسش مطرح می‌شود، اشاره نمود. علاوه بر این دو مورد می‌توان به بحث ضرورت تسلط فوق‌العاده بر مباحث و درس‌های ادبیات فارسی اشاره کرد. برای بیان میزان این تسلط کافی است بدانید که برای موفقیت در پاسخ‌گویی به پرسش‌های ادبیات باید یک نیم‌چه مجتهد ادبیاتی باشید.

بررسی پرسش‌های درس زبان و ادبیات فارسی آزمون سراسری گواه این واقعیت است که در سال‌های اخیر تغییرات شکلی و محتوایی ویژه‌ای در طراحی پرسش‌های این درس داده شده است. این تغییرات به گونه‌ای است که سطح پرسش‌های ادبیات فارسی حتی معیارهای شناخته شده برای مفهومی بودن پرسش‌ها را نیز پشت‌سر گذاشته است. این تغییرات تا آن‌جا پیش رفته است که جز با تسلط کامل و دقیق نسبت به محتوای کتاب‌های درسی و فهم و تأمل دقیق نسبت به جزئیات، نمی‌توان نتایج درخشان و مورد انتظار کسب کرد.

جز دو بخش لغت و تاریخ ادبیات که پرسش‌های آن‌ها ارتباطی مستقیم با کتاب درسی دارد، سایر بخش‌ها شامل املا، آرایه‌های ادبی، زبان فارسی و قرابت معنایی، ارتباط دقیق و مستقیمی با کتاب درسی ندارد. اما این عدم ارتباط به معنی عدم تسلط بر همین مباحث و موضوعات از طریق کتاب درسی نیست. در حقیقت کتاب درسی برای این زمینه‌ها در حکم کتاب کار و تمرین است.

املا

اگرچه تنها ۳ پرسش آزمون سراسری اختصاص به موضوع املا دارد ولی واقعیت این است که با تسلط بر مباحث و موضوعات مرتبط با املا، قدرت پاسخ‌گویی به ۲ تا ۳ پرسش لغت به صورت مستقیم و توان پاسخ‌گویی به تعدادی از پرسش‌های قرابت معنایی به صورت غیرمستقیم افزایش می‌یابد. بررسی پرسش‌های چند سال اخیر حکایت از آن دارد که تمایل به طراحی پرسش‌هایی که تلفیقی از لغت و املا هستند به شدت افزایش یافته است. در این صورت به درستی می‌توان ادعا کرد که تسلط بر موضوع املا به معنی بالا رفتن احتمال پاسخ‌گویی درست به ۵ تا ۶ پرسش آزمون سراسری است.

آشنایی با لغات مهم املائی کتاب‌های ادبیات فارسی ۲، ۳ و چهارم دبیرستان و زبان فارسی ۳، شرط پاسخ‌گویی به پرسش‌های املا است. غالباً پرسش‌های این بخش به صورت متون خارج از کتاب درسی طراحی می‌شوند، اما قطعاً لغاتی که ارزش املائی دارند و منظور نظر طراحان قرار دارند، لغات برگرفته از کتاب درسی هستند.

به همین دلیل توصیه می‌کنیم در زمان باقی‌مانده تا آزمون سراسری:

۱. هنگام مطالعه‌ی متون کتاب‌های درسی، علاوه بر توجه به شکل کلمات و فراگیری شکال نوشتاری و اهمیت املائی آن‌ها به معانی لغات و کلمات نیز توجه داشته باشید.

۲. در یادگیری شکل نوشتاری لغات، به ریشه‌ی عربی کلمات و نیز کلمات هم‌خانواده‌ی آن‌ها توجه کافی داشته باشید. برای تسلط بر این گروه از لغات و نیز معانی کلمات، استفاده از فیش نویسی بهترین کاری است که می‌توانید انجام دهید.

۳. برای تشخیص نامطابق‌های املائی، به شکل تلفظ کلمات، توجه داشته باشید. در این بخش حتماً به کلمات متشابه و هم‌چنین مواردی خاص از کلمات که ممکن است با حالت‌های عادی متفاوت باشند، توجه ویژه کنید.

بخش عمده‌ای از لغات که در آزمون سراسری مورد پرسش واقع می‌شوند، اغلب همان کلماتی هستند که:

● در فهرست واژگان انتهایی کتاب آمده‌اند

● لغات دشواری هستند که در متن کتاب و یا در بخش توضیحات هر درس مورد تأکید قرار گرفته‌اند.

۴. تمامی لغات و اصطلاحاتی را که از نظر معنایی و املائی اهمیت دارند، حفظ و مرور کنید. به یاد داشته باشید که گاه برای یک لغت، سه یا چهار معنی مختلف بیان شده است. توصیه‌ی ما این است که لغت مورد نظر را به همراه معانی گفته شده فراگیرید.

۵. برای یادگیری و تسلط بر املا، حداقل یک بار کلمات را رونویسی کنید. در مورد لغاتی که معانی آن‌ها در کتاب ذکر شده است علاوه بر به خاطر سپاری معنایی، ارتباط معکوس (معنی به لغت) آن‌ها را نیز تمرین کنید. لغت‌های مهم املائی یا معنای دشوار لغات و اصطلاحات را پس از علامت‌گذاری در کتاب، در خلاصه‌نویسی‌های خود نیز وارد کنید.

۶. پیاموزیم‌های کتاب زبان فارسی بخشی است که اغلب در پرسش‌های املا نقش ایفا می‌کنند. در این بخش نوع نوشتاری کلمات ارزش ویژه‌ای دارد. به همین دلیل در کنار مطالعه و فراگیری لغاتی که در درس‌های املائی زبان فارسی آمده‌اند، به بخش پیاموزیم‌ها نیز توجه مخصوص داشته باشید.

بهترین و پیشرفته‌ترین کار آن است که از هم‌اکنون هر شب ۳۰ دقیقه را به املا و کار کردن روی آن اختصاص دهید. تداوم این کار سبب تسلط کامل و دقیق شما بر این بخش از ادبیات فارسی خواهد شد.